

saria, distinguitur ipsa potestas et ius quoddam proximum utendi, quod amitti potest, ea manente, et ita est in Matrimonio, ac praeterea potestas haec, etiam renunciato libere hoc iure, aliquid facit, hinc consequitur componi haec duo posse, acquisitionem nempe potestatis in corpus alterius eique respondentem obligationem ac liberam abdicationem iuris utendi ea potestate quoad hoc, nempe ad copulam.

Quocirca illud ipsum per consensum matrimonialem hoc pacto affectum traditur et acceptatur, quod manet in coniugibus, qui post contractum se obligant mutuo consensu ad continentiam: Non ergo verum est quod ait Sanchez (l. c.) hoc pactum mutuum repugnare intrinsicis et necessariis ad matrimonium. Non enim repugnat necessariis: quia nec proles nec copula est necessaria: potestas vero in corpus alterius, quae necessaria est matrimonio, manet. Non repugnat intrinsicis, quia quod intrinsicum est matrimonio, id scilicet sine quo essentia eius esse nequit, est potestas mutua, non ius proximum utendi, cui renuntiant contrahentes. Quocirca si deinceps pactum hoc violarent, non fornicatores essent, sed rei violatae promissionis aut voti, si voto pactum hoc sanxissent. Haec si teneas, habes non solum solutionem difficultatum, sed demonstrationem Thesis. Ceterum neque ut certam sententiam oppositam tradit Sanchez, sed tantum ut probabiliorem.

Est autem celebre in Historia ecclesiastica (cf. Acta Sanctorum ad D. X. Sept. de s. Pulcheria §. 11.) matrimonium s. Pulcheriae Virginis cum Marciano celebratum, hac prius ab ea postulata promissione ex Marciano ab eodemque praestita servandae in coniugio virginitatis ipsius. Censemus proinde eodem modo potuisse b. Virginem et s. Iosephum coniugium inire.

THESIS IV.

Etsi matrimonii usus bonus sit, illi tamen praestat status virginitatis et caelibatus.

I. Canon est 10. Conc. Trid. Sess. XXIV. Si quis dixerit statum conjugalem anteponendum esse statui virginitatis vel caelibatus, et non esse melius ac beatius manere in virginitate aut caelibatu, quam iungi matrimonio: A. S. Haec est doctrina defendenda. Supponimus non solum matrimonium, sed matrimonii usum per carnalem copulam bonum esse, h. e. actum honestum et sanctum per se. Comparatio enim non instituitur proprie inter virginitatem ac caelibatum ex una parte et ex alia matrimonium simpliciter, quoniam cum hoc

potest consistere virginitas perfectioque caelibatus, sed matrimonium se exercens per commixtionem carnis, seu copulam conjugalem. Opus non est ut praeter dicta in Th. II. alia afferamus ad probandum usum hunc matrimonii esse actum bonum. Ex ibi enim dictis constat actum hunc esse institutum a natura ad optimum finem, qui est proles, actum praeterea esse iustitiae in reddendo debito; quem ipse Deus probavit, cum protoparentibus dixit: crescite et multiplicamini. Hoc ergo supposito, comparatio instituitur inter Matrimonium se exercens per carnalem commixtionem et virginitatem aut caelibatum. Porro advertendum rursus est a Patribus tridentinis comparisonem fieri inter *status*, h. e. non inter personas, quae in his statibus versentur, sive inter perfectiones, quibus eae personae ex propria virtute praeditae esse possunt; sed inter *status*, h. e. inter ea, quae ex propria natura statui utrique competunt. Status autem est conditio per se immobilis et perpetua hominum ad certa opera vel munera obligatorum; quoniam vero comparatio fit inter status, hinc rursus non fit inter ea quae status rationi accidere possunt, cuiusmodi esset consecratio quaedam. Praeterea advertendum quod caelibatus, de quo sermo est, non est caelibatus, ut ita dicam, negativus, sola nempe carentia vinculi conjugalis, quacum componi potest vita immorigera et flagitiosa, sed caelibatus positivus, in quo scilicet quis alienus a nuptiis vitam ex animo ducere instituit exemptam a voluptatibus carnis. Tandem considerandum est quod comparatio fit ratione non cuiuslibet bonitatis, sed perfectionis moralis, quam homo obtineat propter hunc vel illum statum: quae moralis perfectio est supremum bonum, quod homo in hac vita assequi possit, cui proinde cetera subordinari debent, et propter quod fieri nequit ut alios iuvare impediatur, imo per se necesse est ut habilis magis existat ad verum bonum aliis procurandum. Haec vero perfectio moralis est ea beatitudo, quam homo in hac vita possit assequi, initium et pignus futurae beatitudinis.

II. Itaque Patribus Tridentinis quaestio erat de perfectione et beatitudine, utri statui utraque conveniat magis: docent autem Patres, secundum Ecclesiae perpetuam traditionem, ratione habita perfectionis et beatitudinis verae utique secundum Deum, anteponendum esse statum virginitatis et caelibatus, statui matrimonii. Id autem verum esse facile demonstratur. Constat id enim 1) ex doctrina Apostoli 1. Cor. VII. Apostolus scilicet affirmat bonum *καλόν* esse quod quis mulierem non tangat (v. 1.), *καλόν* esse inuuptis et viduis, si in eo statu permaneant h. e. sine nuptiis, sicut ipse Apostolus permansit (v. 8.): subdit tamen quod si se non continent, h. e. si nequeunt continere, nubant, rationem reddens eo quod melius est nubere quam

uri (v. 9.) h. e. a tentatione concupiscentiae superari, non tantum tentari; qui enim in igne tentationis positus manet castus, non uritur h. e. igne absumitur, sed purgatur. Sermo heic est de bonitate morali. Itaque status innupti dicitur simpliciter bonus, status nupti dicitur bonus propter incontinentiam scilicet vitandam h. e. ne peccetur, et cum haec sit minima bonitas moralis, status innupti bonus erit propter aliquid amplius: status prior est per se bonus et expe-
H
tibilis, alter est bonus propter quamdam nativam animi infirmitatem ne peius contingat. Comparatio ergo ratione bonitatis instituitur inter utrumque statum et appellatio *boni* facta statui innuptarum vel in-
nuptorum vim habet comparativam ut eadem sit ac *melior*, iuxta hebraeorum morem. Ne inferas vero ex iis, quae heic dicit Apostolus de statu nuptarum, quod is sit tantum bonus propter finem vitandae incontinentiae; constat enim ex ipso Apostolo propter alios fines bonum esse, puta ob filiorum procreationem (cf. I. Tim. V. 14): sed hoc ipsum quod heic solius illius finis meminit Apostolus, confirmat id quod dicimus Apostolum ratione habita bonitatis moralis seu perfectionis praeferre virginitatem matrimonio. Sane si Apostolus dicitur habuisse cum haec scriberet prae oculis perfectionem solum moralem eorum, quos alloquebatur et voluisse commendare illis utrumque statum ab hac perfectione morali, quam quisque in eo reperire potest, locutum proinde fuisse illis veluti respondentem quaestioni: quod attinet ad perfectionem moralem, quam quis in alterutro statu acquirere potest, quid praestat? virginitas ne an nuptiae? si rem, inquam, ita concipias, plane intelligis cur Apostolus huiusce solius boni ex pluribus, quae sunt in coniugio, mentionem faciat, quod est concupiscentiae refrenatio, ne in peccata erumpat, alia enim bona prorsus ἀδιόφορα erant huic quaestioni. Nam cum perfectio moralis in hoc sita sit ut secundum spiritum non secundum carnem vivamus (Rom. VIII. 12.), oportebat iuxta id comparare utrumque statum, si quaestio fiebat, uter sit perfectior moraliter. Ast hac seposita quaestione, non erat cur alia bona Matrimonii non solum physica sed et moralia silentio premerentur. Comparat ergo ratione boni moralis Apostolus virginitatem matrimonio ita ut eam huic praeferat. Quod quidem aperte edicitur in fine sermonis (v. 40.) *beatior erit, si sic permanserit* (h. e. innupta). Hinc est quod abstinentia ab actu coniugali vocatur ab eodem *sanctitas*, quae non asseritur iis, qui coniugio utuntur; innupta cogitat, quae Domini sunt ut sit sancta corpore et spiritu, quae autem nupta est cogitat quae sunt mundi, quomodo placeat viro (v. 34). Et propter hanc excellentiam virginitatis, ea est obiectum consilii (v. 25): scilicet non ideo ea solum consulitur non praecipitur, quia est res indifferens, non necessaria, quod et in matrimonio

valet; sed quia eminentiorem continet perfectionem, quam quae generatim exigi ab omnibus potest; haec enim est ratio consiliorum evangelicorum. Id porro liquet collatis verbis Christi Matth. XIX. 10-12, quibus Christus excellentiam doni virginitatis commendans, asserit ipsum non omnibus dari, sed quibus Deus vult. Lege Chrysostomum in utrumque locum. Opus non est autem ut moneamus in discursu Apostoli Matrimonium spectari prout per copulam exercetur, sic enim confert ad concupiscentiae remedium et sic verum est quod mulier nupta cogitat quae sunt mundi.

III. Verum, aiunt, matrimonium dicitur ab Apostolo *τίμιον ἐν πᾶσι* (Heb. XIII. 4), nunquam autem virginitas. Praeterea ipsa virginitas ab eodem commendatur non per se, sed ratione alterius: puto autem, ait, hoc bonum esse propter instantem necessitatem (I. Cor. VIII. 26). Respondeo ad primum: ea verba Apostoli potius quam laudem continent exhortationem ut honor debitus nuptiis deferatur a coniugibus in omnibus actibus suis, nihilque fiat quod christianas nuptias dedeceat, quemadmodum solebat inter gentes. Ceterum etsi nuptiae honorabiles sint, haud sequitur virginitatem non esse honorabilem magis, quod, quamvis non totidem verbis, significavit tamen Apostolus, cum eam praetulit coniugio. Respondeo ad secundum: ea verba Apostoli non eo pertinent ut rationem reddat cur virginitas sit bona, sed ut rationem quamdam suasivam exhibeat consilii sui de virginitate servanda, seu ut animos propensiores faciat ad illud consilium amplectendum, arguens quoque ex instanti necessitate sive ex praesentibus incommodis coniugii, quemadmodum infra declarat. Est ergo commendatio virginitatis non ab obiecto petita, sed ex quadam conditione subiecti, quod extra eam homo obnoxius sit pluribus tribulationibus carnis. At id non perinde est ac dicere hanc solam esse causam cur virginitas sit bona.

IV. Constat id 2) ex doctrina Patrum contra Iovinianum: lege Hieronymum adversus eundem, lege et Ambrosium De Virginitate et Augustinum De sancta Virginitate. Quam doctrinam Ecclesia ab incunabulis professa est, quae maximo semper in honore habuit virgines easque reverentia quadam singulari prosecuta est, cuius profecto existimationis specialis fuisset ratio nulla, si virginitatem parum nuptiis aut inferiorem censuisset.

Constat 3) ex intrinseca ratione. Ille enim status, in quo spiritus carni praefertur, in quo bona propria hominis, prout rationalis est, procurantur, in quo virtutes propter concupiscentiae impedimentum difficillimae exercentur, in quo finis nobilissimus, qui est unio animae cum Deo, potest per se plenius obtineri, in quo idcirco generositas animi et magnitudo resplendet, est perfectior et beatior eo statu,

in quo animalibus desideriis datur opera et procurantur ea quae communia quoque sunt brutis, in quo concupiscentiae, etsi intra debitos limites, fit satis, in quo uni Deo vacare speciali modo non licet: atqui; ergo. Huc redit argumentum Apostoli 1. c. v. 32-35. Aliam rationem, cuius vim christianus homo nequit non sentire, affert Augustinus in lib. de sancta Virginitate c. 2. « Cum ipsa universa Ecclesia virgo sit desponsata cum viro Christo, sicut dicit Apostolus, quanto digna sunt honore membra eius, quae hoc custodiunt etiam in ipsa carne quod tota (Ecclesia) custodit in fide, quae imitatur matrem viri sui et Domini sui? Nam Ecclesia quoque et mater et virgo est. Cuius enim integritati consulimus, si virgo non est? aut cuius prolem alloquimur, si mater non est? Maria corporaliter caput huius corporis peperit, Ecclesia spiritualiter membra illius capitis parit. In utraque virginitas fecunditatem non impedit, in utraque fecunditas virginitatem non adimit. Proinde cum Ecclesia universa sit sancta et corpore et spiritu, nec tamen universa sit corpore virgo, sed spiritu; quanto sanctior est in his membris, ubi virgo est corpore et spiritu? »

V. Quod autem matrimonium sit sacramentum, facit id quidem ut gratia ex opere operato coniugibus conferatur, gratiaeque actuales necessariae dentur pro operationibus eorum status; sed non facit ut eorum operationes sint perfectiores eis, quae propriae sint alterius status, nec impedit quominus gratia sanctificans eademque uberior ex opere operantis virginibus acquiratur. Perfectio autem et beatitudo status in perfectione priorum actuum et in ipsa possessione gratiae, non in modo, quo ea acquiritur, sita est.

VI. Quae vero Augustinus pie et subtiliter disputat de perfectione coniugatorum in T. V. etiam eorum, qui in plures uxores liberos spargebant, quibus non audeat praeferre continentiam christianorum (De Bono coniugali c. XIX. seqq.), ea 1^a non ad omnes indiscriminatim spectant, sed ad eos Patriarchas (eorumque similes, si qui fuerint), quorum sanctitas in scripturis nobis commendatur: illos enim aperte nominat atque ad eos semper mentem intendere Augustinum facile apparet. 2^a Perfectio vero Patriarcharum coniugio utentium non tamen minor perfectione continentium in N. L. non est iuxta Augustinum perfectio propria status, sed perfectio personae (cf. c. XXIII), quam perfectionem in iis hominibus usus coniugii non impediabat; quia, ut supponit, illi non ex ulla libidine sed ex sola voluntate propagandi populum seu cultores Dei, voluntate proinde ex caritate acta, operam dabant liberis, ea quidem aetate, qua populus Dei carnali generatione, ita Deo disponente, propagandus erat. Qui proinde, iuxta eundem Augustinum, paratum gerebant animum ad

continentiam eamque actu amplexi essent, si credidissent ea aetate id magis ipsis expedire. Comparata ergo illorum continentia in praeparatione animi veroque eius desiderio cum continentia actuali christianorum, non audeat Augustinus hos illis proferre. Sed 3) vides rationem excellentiae Patriarcharum collocari tandem ab Augustino in continentia, quam, ut supponit, illi in voto habebant; ideoque per se continentiam praestare usui coniugii ex hac ipsa disputatione Augustini.

THESIS V.

Quamvis secundum naturae ius sit coniugium et aliquibus identidem merito a Deo praeceptum fuerit, non est tamen ex naturae iure ulla obligatio proprie dicta singulis aut communitati facta procurandae prolis.

I. Quod primo loco statuimus negarunt veteres haeretici, quidam ex Gnosticis scilicet et Manichaei, qui, ut iam in praefatione monuimus, commixtionem quidem carnis probabant, at prolis generationem uniusque ad alterum perpetuam obligationem malam esse dicebant a Satana invecam. De his in VII Th. rursus erit disputandi locus. Iis accedunt ii recentiores pseudophilosophi, qui nullas alias nuptias legitimas agnoscunt nisi quas genialis amor conciliarit tamdiu duraturas quamdiu ille supervixerit; tollunt enim reapse nuptiarum foedera atque haec negant e iure esse naturae. Atqui nemo sanus non intelligit matrimonium esse secundum ius naturae. Illud certe est secundum ius naturae, cuius principia sunt in ipsa natura et quod pro certo fine, pro quo ipsa natura vires suppetit, consequendo vel suadetur vel exigitur ab ipsa natura. Iam vero principia unionis maritalis sunt in ipsa natura, h. e. diversi sexus ad invicem ordinati et in commixtione utriusque vis nativa producendae prolis: pro productione vero prolis et recta eius educatione, quam natura exigit, vel requiritur vel (ut minimum nunc dicamus, disputaturi de hoc deinceps) saltem conveniens est mutua obligatio viri et feminae ad stabilem unionem: in qua consistit Matrimonium. Praeterea ut de hoc ipso vinculo per se loquamur, illud secundum ius naturae dicendum est esse, si legis naturalis principiis conforme est: atqui talis est haec unio. Nam amicitia et societas fundata in mutua communicatione potestatis, cuius singulae partes sint capaces, ad mutuam communicationem bonorum mutuumque solamen et auxilium, eadem lege naturali probatur, qua probatur tum generatim amicitia et societas inter omnes tum speciatim ea amicitia et societas, cuius germen et prin-